

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. V. Gregorij & Vazquezij sententia rejicitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

Apostolus, quàm non posse quemquam sine fide esse Deo gratum & iustum; iustitiâ & sanctitate supernaturali, per quam Deo placuerunt Sancti, de quibus deinceps toto eodem capite loquitur; consequenter ad id quod dixerat extremis verbis capitis præcedentis: *Iustus autem meus ex fide vivit.*

141. Ad tertiam similiter dicendum, quod quando Augustinus negat in infidelibus veras virtutes, nomine *veræ virtutis* intelligit virtutem perfectam, quæ hominem promoveat ad vitam æternam, sive, ut ipse loquitur loco citato, *quæ liberandis & beatificandis hominibus deserviat.* Unde ibidem dicit: *Si ad consequendam veram beatitudinem, quam nobis fides per Christum promissit, nihil profunt homini virtutes, non sunt veræ virtutes.* Et D. Thomas supra quæst. 69. art. 2. *Sole virtutes infusæ (inquit) sunt perfectæ & simpliciter dicende virtutes, quia bene ordinant hominem ad finem ultimum simpliciter: aliæ verò virtutes, scilicet acquisitæ, sunt secundum quid virtutes, non autem simpliciter; ordinant enim hominem bene respectu finis ultimi in aliquo genere, non autem respectu finis ultimi simpliciter.* Unde Rom. 14. super illud, *Omne quod non est ex fide, peccatum est, dicit glossa Augustini: Vbi deest cognitio veritatis, falsa est virtus, etiam in bonis moribus.*

142. Advertendum est etiam, virtutes morales acquiruntur mediare inter vitia, & virtutes theologicas, & morales infusæ: unde quia medium, comparatum ad extremum perfectius, censetur imperfectum, & e contra videtur perfectum, comparativè ad imperfectius (v. g. tepidum comparatum calido, videtur frigidum, & comparatum frigido, videtur calidum; fuscum comparatum ad nigrum, album dicitur, nigrum verò si comparatur ad album) virtutes morales acquiruntur, per ordinem & comparisonem ad theologicas, & morales infusæ, imperfectæ dicuntur; e contra verò censentur perfectæ, si comparantur ad vitia quibus opponuntur. Igitur quia Augustinus considerat virtutes imperfectas Philosophorum per ordinem ad virtutes perfectas Christianorum, illasque cum istis comparat, ideò dicit eas non esse veras virtutes, sed virtutum umbras & similitudines; sicut aurichalcum, quamvis sit verum metallum, non tamen verum aurum, sed ejus species & imago quædam dicitur.

143. Adde quod, cum virtus non generetur nisi per frequentationem actuum bonorum, & veteres Philosophi rarissimè elicerent actus bonos & honestos, nisi pravâ aliquâ circumstantiâ, scilicet vanæ gloriæ, vitiatis, ut supra ex Augustino vidimus, rarissimè acquirere veras virtutes morales, & quod ex eorum actibus frequenter repetitis generabatur, non erat virtus, sed vitium. Unde egregiè Hieronymus Epist. 4. ad Rusticum: *Philosophi sæculi vitium vitio, peccatumque peccato medicantur: nos amore virtutum vitia superamus.*

144. Objicies secundò: Nullum potest dari bonum opus sine intentione recta, juxta illud Ambrosij lib. 1. offic. cap. 3. *Affectus tuus nomen imponit operi tuo.* Sed in infidelibus non potest dari recta intentio, cum fides, quæ est mentis oculus, dirigat intentionem: Ergo nec opus bonum. Quæ ratione utitur Augustinus super Psal. 31. ubi sic dicitur: *Nemo computet opera sua bona ante fidem, ubi enim fides non erat, bonum opus non*

A *erat: bonum enim opus intentio facit, intentionem fides dirigit.*

145. Respondeo concessa Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem dicendum cum D. Thoma 2. 2. quæst. 10. art. 4. ad 2. ubi prædictum Augustini testimonium exponit: *quod fides dirigit intentionem hominis respectu finis ultimi supernaturalis: sed lumen etiam rationis naturalis potest dirigi intentionem respectu alicujus boni connaturalis homini.* Unde Theologi in Tractatu de virtutibus hoc inter virtutes morales acquirunt, & Theologicas, ac morales infusæ, discrimen statuunt, quod primæ per rationem, & prudentiam moralem; aliæ verò per fidem, & prudentiam infusam regulantur.

B Dices, Ad moralem bonitatem humani actus necesse est ut ad Deum referatur: Sed fidelis, cum careat cognitione veri Dei, non potest ad ipsum suos actus referre; quemadmodum cæcus non potest dirigere sagittam ad scopum, cum illum non videat: Ergo infidelis nullum potest actum moraliter bonum elicere.

146. Respondeo distinguendo Majorem: per relationem extrinsecam, seu per actum distinctum, nego: per relationem intrinsecam, & in ipsa entitate actus imbitam, concedo. Omnis enim actus moraliter bonus, eo ipso quod talis est, seipso in Deum refertur, quia est participatio bonitatis ejus moralis, & consonat rectæ rationi, & legi naturæ, quæ est quædam emanatio, expressio, & participatio legis æternæ, & rationis increatæ, ut antea exposuimus.

C

§. V.

Gregorij & Vazquezij sententia rejicitur.

Dico tertio: Homo lapsus, sine auxilio speciali, & cum solo concursu generali Dei, aliqua opera honesta & moraliter bona naturalis ordinis potest efficere.

148. Probatur primò ex Scriptura, dicit enim Apostolus ad Roman. 2. *Gentes quæ legem non habent (positivam scilicet, Mosaicam, aut Evangelicam) naturaliter ea quæ legis sunt faciunt.* Licet enim hic locus Apostoli intelligi possit de Gentilibus ad fidem conversis, & *ly naturaliter*, explicari de natura per gratiam reformatam, ut ibidem lect. 3. docet S. Thomas: tamen, ut idem S. Doctor ibidem fateatur, & plures ex SS. Patribus asserunt, potest etiam intelligi de Gentilibus nondum conversis; per vires naturæ, seu per dictamen rationis, & legem naturalem, ostendentem eis quid sit agendum, aliqua per legem positivam injuncta facientibus. Unde egregiè Tertullianus de corona militis cap. 6. *Apostolus ad Romanos dicens naturam facere nationes ea quæ legis sunt, & legem naturalem suggerit, & naturam legalem.* Et Hieronymus in cap. 29. Ezech. *Perpicuum est condemnari nos comparatione Gentilium, si illi lege faciant naturali, quæ nos etiam scripta negligimus: de quo plenissimè ad Romanos, Apostolus disputat.* Augustinus quoque, licet aliam expositionem tradat & præferat, hanc tamen probabilem esse fateatur, lib. de spiritu & litt. cap. 27. & 28. Quare Pius V. Gregorius XIII. hanc Baij propositionem, quæ est 22. meritò procripserunt: *Cum Pelagio sentiunt, qui rectum Apostoli ad Rom. 2. Gentes quæ legem non habent, naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, intelligunt de gentibus, fidei gratiam non habentibus.*

149. Probatur secundò ex Augustino de Spiritu & lit. cap. 27. & 28. docente infideles aliqua fecisse bona opera, ut supra retulimus: quod autem intelligat ea fecisse sine gratia superaddita naturæ, patet tum ex ratione quam adducit; ait enim eos ita fecisse, *Quia non usque adeò in anima humana, imago Dei terrenorum affectuum labe detrita est, ut nulla in ea velut lineamenta remanserint; & paulò inferius de iisdem Gentilibus, naturaliter benè operantibus loquens, subdit: Ipsi homines erant. & VIS ILLA NATURÆ inerat eis, quæ legitimè aliquid, anima rationalis & sentit & facit, etsi non esset illa pietas quæ transfert in vitam æternam: tum etiam quia in libro Hypognoticon, qui totus ex sententijs Augustini confectus est, cap. 4. sic dicitur: *Esse fatemur liberum arbitrium omnibus hominibus, habens quidem iudicium rationis, non per quòd sit idoneum quæ ad Deum pertinent* (id est quæ faciunt ad salutem, quæque gratiam ipsius Dei conciliant, vel ad illam disponunt) *sine Deo inchoare, aut certè peragere; sed tantum in operibus vitæ præsentis, tam bonis, quàm etiam malis; bonis dico.* Q. V. DE BONIS NATURÆ ORIUNTUR, &c.*
150. Probatur tertio ex D. Thoma, qui apertè favet nostræ assertioni: nam hic art. 2. docet expressè hominem in statu naturæ corruptæ posse, per virtutem suæ naturæ, aliquid bonum particulare agere. Quibus verbis excludit quodcunque auxilium speciale, distinctum à concursu generali: non enim dicimus hominem posse per virtutem suæ naturæ id ad quod requiritur speciale auxilium, utpote merè gratuitum, & naturæ nullo modo debitum.
151. Neque valet quod respondet Vazquez, nimirum S. Doctorem non loqui de bono morali, sed naturali: quia (inquit) affert in exemplum opera quæ fiunt propter commoditatem naturæ, vel ad gubernationem externam, nempe ædificare domos, plantare vineas &c. Non valet, inquam, Tum quia D. Thomas loquitur de illis prout fiunt ex deliberatione: in sententia verò illius (ut fatetur Vazquez) nullum datur opus deliberatè factum in individuo, quod neque sit moraliter bonum, neque malum, sed indifferens. Tum etiam quia in illo loco comparat vires hominis lapsi in ordine ad bonum, cum viribus hominis adhuc innocentis, & integri; subindeque cum omnis comparatio debeat fieri respectu ejusdem, de eodem bono loquitur, dicendo hominem lapsum posse aliquid bonum, & non totum, de quo loquitur, dum ait quod homo adhuc innocens, sive in statu naturæ integræ, poterat operari bonum suæ naturæ proportionatum: Sed dicendo de homine in statu naturæ integræ, ipsum potuisse operari bonum proportionatum naturæ, loquitur de bono morali, ut satis sese explicat, dicens per bonum naturæ proportionatum se intelligere *bonum virtutis acquisitæ*: Ergo etiam de bono morali loquitur, cum ait hominem lapsum posse aliquid bonum operari virtute suæ naturæ. Et certè ejus ratio, in eo consistens, quòd per peccatum natura non sit totaliter extincta, id satis convincit, ut infra patebit. Ad do quod quæst. 24. de verit. art. 14. expressè docet, hominem posse sine gratia dare eleemosynam ex quadam naturali dilectione & bonitate: largitio autem eleemosynæ est opus quoddam moraliter bonum.
152. Probatur quartò ex Tridentino sess. 6. can. 1. ubi sic dicitur: *Si quis dixerit hominem suis operi-*

A bus, quæ vel per humanam naturam vires, vel per legis doctrinam fiunt, absque divina per Jesum Christum gratia, posse justificari coram Deo, anathema sit. Nam his verbis videtur apertè supponere Concilium, per vires naturæ, absque Jesu Christi gratia, aliquos actus bonos effici posse. Idem etiam insinuari videtur in alijs Concilij, quæ ubi de gratiæ necessitate ad opera bona loquuntur, non absolutè, sed cum limitatione dicunt illam requiri, nimirum ut homo credat, speret, diligat, & pœniteat, sicut oportet ad salutem & justificationem, ut constat ex Arauficano can. 6. 7. & 27. & ex eodem Tridentino sess. 6. can. 3. Ergo sentiunt hominem aliquos ex his actibus sine gratia efficere posse, licet non sicuti ad salutem oportet.

B Probatur quintò: In bulla Pij V. & Gregorij XIII. inter alias propositiones Michaëlis Baij, istæ, quæ sunt 27. 36. & 61. proscripæ sunt: *Liberum hominis arbitrium, sine Gratia & Dei adiutorio, non nisi ad peccandum valet.* Cum Pelagio sentit qui boni aliquid naturalis, hoc est, quod ex naturæ solis viribus ortum ducat, agnoscit.

Non nisi Pelagiano errore admitti potest usus aliquis liberi arbitrij bonus, sive non malus; & Christi Gratia injuriam facit, qui ita sentit & docet.

At in istis propositionibus expressè continetur sententia Gregorij & Vazquezij, docentium non posse liberum arbitrium sine gratia opus aliquod virtutis, unde quaque honestum, efficere: Ergo talis sententia ab his Pontificibus damnata videtur. Unde Tannerus disp. 6. de gratia quæst. 3. dubio 3. fatetur se nescire quâ ratione tutò, ac sine periculo, sententia ista hodie possit defendi. Et Lessius de auxil. cap. 10. num. 5. constanter affirmat sententiam Ariminensium, unà cum Michaële Bajo, ab his Pontificibus esse damnatam.

Nec valet, si dicas, istius Doctòris propositiones damnari, non ratione doctrinæ quam absolute continent, sed ratione censuræ, quæ oppositam sententiam notant. Nam prima ex illis propositionibus nullam censuram continet in sententiam oppositam, & tamen à prædictis Pontificibus damnatur.

D Probatur sextò: Quælibet creatura per facultatem suæ naturæ potest, cum auxilio generali, aliquem actum sibi proportionatum exercere, v. g. ignis potest calefacere, Sol illuminare, &c. ut docet Divus Thomas hic art. 1. Ergo & homo per facultatem suæ naturæ, cum concursu generali Dei, aliquem actum honestum & rationi consonum potest elicere. Consequentia probatur: Tum quia aliàs natura humana alijs imperfectior esset, quæ sibi non sufficeret in naturalibus operationibus, ut ait S. Thomas in 2. dist. 28. quæst. 1. art. 5. Tum etiam quia facere aliquem actum honestum & rationi consonum, non minùs est consentaneum naturæ rationali, prout distinguitur à sensitiva, inclinata ad bonum sensibile, quàm sit consentaneum igni calefacere, & Soli illuminare; unde peccatum dicitur esse contra naturam hominis, seu contra inclinationem naturæ rationalis.

Dices, hoc argumentum probare quidem de homine in statu naturæ integræ, vel puræ, considerato, non verò de homine lapsò, & per peccatum originale vulnerato.

Sed contra primò: Homo in statu naturæ lapsæ habet eandem vires morales in ordine ad prosecutionem boni, quas habuisset in statu naturæ puræ,

Disput.
art. 3.

pura, ut in Tractatu de statibus naturæ humanæ fusè ostendimus: Ergo si in natura pura posset elicere opus bonum moraliter, sine speciali auxilio, id etiam poterit in statu naturæ lapsæ.

Contra secundò: Homo in statu naturæ integræ, seu iustitiæ originalis, poterat, quantum ad sufficientiam operativæ virtutis, operari per sua naturalia omne bonum morale suæ naturæ proportionatum, ut docet D. Thomas hic art. 2. At natura humana per peccatum totaliter corrupta non est, nec liberum ejus arbitrium extinctum, sed duntaxat infirmatum & attenuatum, ut asserit Tridentinum sess. 6. can. 5. Ergo quoad sufficientiam virtutis operativæ, homo lapsus potest per sua naturalia aliquem actum honestum & moraliter bonum elicere. Consequètia probatur: nam, ut ibidem ait S. Doctor, etsi homo infirmus non possit perfectè moveri motu hominis sani, nisi faveatur auxilio medicinæ, tamen potest per seipsum aliquem motum imperfectum habere: Ergo si per culpam originalem liberum hominis arbitrium non sit extinctum, sed duntaxat debilitatum & infirmatum, poterit propriis viribus aliquod opus morale ordinis naturalis efficere, etsi non omne, quod est proprium liberi arbitrii sani.

156.

Confirmatur ex Augustino Epist. 107. ad Vitalem, dicente: *Liberum arbitrium ad diligendum Deum, primi peccati granditate perdidimus.* Nam ex illis verbis hoc argumentum potest confici. Suppositâ etiam originali culpâ potest homo per gratiam Deum super omnia diligere, & tamen quia id non potest per naturæ vigorem, asserit Augustinus nos perdidisse liberum arbitrium ad diligendum Deum: Ergo si homo lapsus nullum opus bonum ordinis naturalis, viribus propriis potest efficere, etsi possit per gratiam, liberum ejus arbitrium non tantum infirmum, sed extinctum & amissum erit per culpam originalem, & non solum corrupta, sed totaliter destructa natura: quod à fide Catholica penitus alienum est.

157.

Septimò probatur conclusio: Si requiratur specialis motio in voluntate ad omnem actum honestum & moraliter bonum, vel id oritur ex causalitate causæ primæ, vel ex indifferentia voluntatis, vel ex eo quod actus sit bonus, vel ex eo quod voluntas non habeat vires sufficientes ad illum, vel denique ex eo quod sine gratia deficeret ipsi operi ordinatio in ultimum finem? Sed ex nullo ex his capitibus oriri potest indigentia auxilij specialis ad omnem actum honestum & moraliter bonum: Ergo &c. Major patet à sufficienti enumeratione. Minor probatur quantum ad singulas partes. In primis enim ex causalitate primæ agentis tantum deducitur seu infertur auxilium generale. Deinde homo in natura integra erat liber, & consequenter indifferens & indeterminatus ad bonum & malum, & tamen ad eligendum bonum honestum & rationi consonum non indigebat speciali auxilio, sed duntaxat generali concursu: Ergo exigentia specialis auxilij non oritur ex sola indifferentia voluntatis. Item bonitas moralis non reddit actum improporcionatum voluntati, cum ejus objectum proportionatum sit bonum morale, seu rationi consonum: Ergo neque ex hoc capite requiritur speciale auxilium. Præterea liberum arbitrium in homine lapsio non est extinctum, sed duntaxat infirmum, ut supra ex Tridentino dicebamus: Ergo sicut in infirmo manent aliquæ vires ad motum aliquem imperfectum habendum, ita & in

Tom. IV.

A voluntate hominis lapsi manent vires sufficientes ad opus aliquod facile, honestum, & moraliter bonum, efficiendum, v. g. ad colendos parentes, subveniendum egenis, &c. Denique opus honestum, dummodo non referatur in finem malum, ex se tendit in Deum, totius honestatis & bonitatis moralis authorem, ut §. præcedenti declaravimus: Ergo non exigitur specialis gratia ad opus bonum moraliter, ex eo quod absque illa ipsi deficiat ordinatio in ultimum finem.

158.

Probatur ultimò conclusio specialiter contra Vazquem. Ille enim abutitur nomine gratiæ, & (ut loquitur Suarez) *gratiam paliatam* admittit, dum cogitationem congruam, plerumque ex causis naturalibus ortam, gratiam specialem appellat: nam cogitatio congrua de aliquo actu honesto, duo solum dicit, nempe quod sit cogitatio boni honesti, & quod sit congrua, seu efficax: Sed ex neutro capite habet quod sit gratia specialis: Ergo &c. Major patet: Minor probatur quoad utramque partem. Et in primis quod talis cogitatio, ex eo præcisè quod sit de actu & objecto honesto, non possit dici specialis gratia, videtur manifestum: quia non est tam corrupta & vitiosa natura, ut non possit homo ex viribus naturalibus, & propriâ industriâ, excitare sibi bonam aliquam cogitationem de aliquo actu honesto, verbi gratiâ de cultu parentum, aut de observantia amicorum. Etenim sicut ex phantasmatibus potest abstrahere species mali, ira & species boni moralis & honesti; cum per phantasmata non solum proponantur delectabilia gustûs & tactûs, sed etiam honor verbi gratiâ, erga parentes, & observantia erga amicos; & quamvis hoc non sit à casu, non tamen semper est ex gratia & providentia Dei speciali, sed aliquando ex providentia ejus generali, sicut ex eadem est ut ignis comburat quod juxta se positum est: ex hac enim providentia generali est, ut homo nascatur ex parentibus, & ab illis educatur, & convivat inter homines ejusdem naturæ, ex quibus non possunt non oriri plures cogitationes inducentes ad cultum parentum, & observantiam amicorum. Quod verò cogitatio illa de bono honesto, considerata ut congrua, sive efficax, gratia specialis dici non possit, facile suadet: Tum quia sicut cogitatio sufficiens de actu & objecto honesto, non est gratia specialis, ut fatetur Vazquez, ita nec cogitatio congrua sive efficax; cum enim auxilium sufficiens & efficax sint intra eundem ordinem, si cogitatio sufficiens de actu honesto non ingreditur ordinem gratiæ, nec congrua sive efficax ad illum ordinem pertinere poterit: Tum etiam quia Pelagius à Conciliis & Sanctis Patribus damnatur, quod necessitatem veræ gratiæ negaverit: ille autem non negavit, nec negare potuit voluntatem indigere cogitatione congruâ, & propositione objecti boni & honesti, ad bene operandum; cum evidens sit nihil esse volitum, quin præcognitum: Ergo cogitatio congrua de bono honesto, vera gratia dicitur nequit.

159.

Dices cum Vazque: Voluntas humana, utpote libera, est indifferens ad bonum vel malum morale, subindeque ei indebitum est, quod ad bonum morale potius quàm ad malum determinetur: Ergo quod excitetur in homine cogitatio congrua de actu honesto, ipsum ad bonum morale determinans, specialis gratia & providentia Dei conditoris dici debet.

160.

Sed contra primò: D. Thomas 2. contra Gen.

G

res cap. 28. ait : *Hoc est ex necessitate alicui debitum, quod ad ejus perfectionem requiritur : sicut homini debitum est habere manus, vel virtutem, quia sine his perfectus esse non potest.* Ergo ex mente Divi Thomæ, actus virtuosus, subindeque cogitatio congrua ad illum, debentur humanæ naturæ, saltem in aliquo individuo, etsi omnibus individuis debita non sint. Unde sicut pulchritudo corporalis, aut ingenij acumen, etsi omnibus individuis naturæ humanæ non debeantur, quia tamen sunt debita naturæ in communi, ad specialem gratiam non pertinent, sed ad providentiam generalem : ita & cogitatio congrua actûs honesti & moraliter boni.

161. Contra secundò : Cogitatio sufficiens ad bonum honestum, in sententia Vazquezij, specialis gratia Dei conditoris non est, & tamen voluntas, ut prævenit omnem cogitationem, per quam in actu primo ad operandum completur, indifferens est ut ei præparetur cogitatio sufficiens ad bonum, aut cogitatio sufficiens ad malum : Ergo quòd voluntas, supposita cogitatione sufficiente, indifferens sit ad cogitationem congruam & non congruam ad bonum, non arguit cogitationem congruam ad bonum honestum esse gratiam specialem.

162. Tertiò : In ejusdem Authoris sententia, cogitatio congrua ad opus in individuo indifferens, specialis gratia non est, & tamen voluntas, ut est in actu primo, indifferenter se habet ut opus relinquat in sua indifferencia, vel ad malum finem ordinet : Ergo ex indifferencia voluntatis ad bonum & malum, non rectè inferitur, cogitationem congruam ad bonum honestum esse specialem gratiam.

Nec valet, si dicas, cogitationem congruam ad opus indifferens, indebitam quidem esse, non tamen esse specialem gratiam, quia opus indifferens non est voluntatis perfectio, sicut actus honestus & moraliter bonus. Nam licet opus indifferens non sit tanta voluntatis perfectio, ac opus bonum, tamen aliqua ipsius perfectio est ; negatio enim relationis ad malum finem, quæ opus indifferens infici poterat, aliqua perfectio, saltem negativa, voluntatis dici potest.

163. Contra quartò : Cum voluntas connaturaliter inclinetur ad bonum honestum, rationi consonum, peccatum verò sit contra naturam hominis, & inclinationem naturæ rationalis, monstruosum valde esset, quod nunquam ad bonum honestum, sed semper ad malum determinaretur : At quod sine monstruositate semper denegari non potest, specialis gratia conditoris non est : Ergo cogitatio congrua, seu efficax, determinans voluntatem ad actum honestum & moraliter bonum, specialis gratia conditoris dici nequit.

§. VI.

Convelluntur præcipua fundamenta Vazquezij.

164. EA fusè & lato calamo Author ille prosequitur hic disp. 190. ubi in primis objicit varia Scripturæ testimonia, quibus insinuat videtur, hominem lapsum, sine speciali Dei auxilio, nullum opus moraliter bonum posse efficere. In primis Christus Joan. 15. ait : *Sine me nihil potest fieri.* In quæ verba S. Augustinus Tractatu 81. in Joan. inquit : *Sive ergo parum, sive multum, sine illo fieri non potest, sine quo nihil fieri potest.* Item 2. ad Corinth. 3. Apostolus di-

A cit : *Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.* Unde cum nullum opus moraliter bonum fieri possit, nisi bona aliqua cogitatio præcedat, hinc sequi videtur, illud non posse fieri sine speciali Dei auxilio.

Secundò opponit plura Conciliorum, & Summorum Pontificum dicta, quæ videntur favere suæ sententiæ. Primum est : *Gratiam Dei ad singulos actus dari* : quod fateri coactus est Pelagius in Concilio Palestino. Secundum : *Nullum opus bonum esse ex nobis.* Ita Arausicanum can. 9. & Cælestinus Epist. 1. ad Episcopos Galliarum cap. 9. ubi ait : *Ita Deus in cordibus, atque in ipso libero operatur arbitrio, ut sancta cogitatio, pium consilium, omniisque motus bone voluntatis, ex Deo sit.* Tertium : *Omnia opera bona sunt ex gratia Dei.* Ita idem Cælestinus in eadem Epistola cap. 8. dicens : *Omnia studia, & omnia opera ac merita Sanctorum & c. divina gratia debent adscribi.* Cui consonat, quod ait Innocentius 1. Epistola ad Concilium Milevitanum, voluntatem scilicet nihil posse, celestibus auxiliis destitutam. Quartum : *Nemo habet de suo nisi mendacium & peccatum.* Ita Arausicanum 2. can. 22.

Similia habent SS. Patres, præsertim Ambrosius & Augustinus : ille enim lib. 1. de vocat. gent. cap. 3. dicit : *Si Deus non operatur in nobis, nullius possumus participes esse virtutis.* Et cap. 6. *Omne verbum bonum, & omne opus sanctum, ministratio est Spiritus sancti, sine quo nihil rectè agitur.* Ille verò ferm. 13. de verbis Apostoli, loquens de auxilio gratiæ Dei : *Prorsus (inquit) si defuerit, nihil boni agere poteris : agis quidem illo non adjuvante, libera voluntate, sed male.*

Ad hæc Scripturæ, Conciliorum & SS. Patrum testimonia, dicendum cum S. Thoma quæst. 24. de verit. art. 14. in resp. ad argumenta sed contra, hæc debere intelligi de opere bono ad salutem animæ, & vitam æternam conducente : vel si de quocumque opere bono, etiam naturalis ordinis, intelligantur, nomine gratiæ significari auxilium seu concursum Dei generalem ad agendum necessarium. Unde idem S. Doctor super cap. 15. Joan. lect. 1. exponens verba illa Christi : *Sine me nihil potestis facere,* subdit : *Opera nostra aut sunt virtute nature, aut ex gratia divina : si virtute nature, cum omnes motus nature, sint ab ipso Verbo Dei ; nulla natura ad aliquid faciendum moveri potest sine ipso : si verò virtute gratiæ, cum ipse sit author gratiæ, manifestum est quòd nullum opus meritorium sine ipso fieri potest.*

Dices : Concilia & SS. Patres citati loquuntur in sensu contradicente Pelagio : At ille non negabat opera bona procedere à Deo ut auctore nature, per concursum generalem, sed solum à Deo ut largitore gratiæ, & per auxilium speciale : Ergo secunda interpretatio non est legitima, nec ad mentem Conciliorum & SS. Patrum.

169. Respondeo falsum esse, quòd Pelagius satis referret ad Deum ut auctorem naturæ omnia bona opera moralia ordinis naturalis ; & quòd satis agnosceret nostram dependentiam à Deo in operando : etsi enim fateretur hominem nihil posse agere sine immediato & simultaneo Dei concursu, quo nobiscum operatur ; negabat tamen concursum seu auxilium prævium, quo agit in nobis sine nobis, & quo operatur ut operemur ; quia existimabat destitui libertatem arbitrii, si homo nihil possit operari, nisi præope-